

СЕКЦІЯ 10

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Надточисва Анна Петрівна

*аспірантка кафедри кримінального права, адвокат
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПИТАННЯ ВІДМЕЖУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З КОРУПЦІЄЮ

В фаховій літературі кримінально-правового та кримінологічного спрямування в широко використовуються терміни «корупційні злочини», «злочини, пов'язані з корупцією», «злочини з ознаками корупції», «злочини у сфері службової діяльності» [3, с. 153; 4, с. 207], однак зміст даних понять нерідко ототожнюється, а самі поняття використовуються як синоніми, що призводить до термінологічної плутанини при визначенні суб'єктів корупційних правопорушень.

Питання термінологічної диференціації даних суспільно-небезпечних явищ актуалізуються також з набранням чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» № 2617-VIII від 22 листопада 2018 р., яким до кримінального законодавства було введено поняття кримінального проступку. Відповідно до сучасного законодавчого підходу в чинному вітчизняному кримінальному законодавстві використовуються такі поняття, як «кримінальне правопорушення», «злочин» та «кримінальний проступок».

Отже, законодавець відмовився від звичної класифікації злочинів за ступенем тяжкості, що призвело до появи нового поділу кримінальних правопорушень, раніше віднесених до злочинів невеликої тяжкості, на дві підгрупи:

– ті, що передбачають у якості санкції штраф до 3000 н. м. д. г. та не передбачають позбавлення волі (кримінальні проступки);

– ті, що передбачають в санкції штраф понад 3000 н.м.д.г. та/ або позбавлення волі (нетяжкі злочини) [2, с. 285].

У ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» визначено, що корупційне правопорушення – це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/ або цивільно-правову відповідальність. Під правопорушенням, пов'язаним з корупцією в свою чергу розуміється діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/ або цивільно-правову відповідальність. Так само в статті 65–1 Закону України «Про запобігання корупції» вказано, що особи, зазначені в частині першій статті 3 даного Закону, за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень притягаються, зокрема, до кримінальної відповідальності у встановленому законом порядку [5].

Як бачимо, за обидва види правопорушень законом передбачено також кримінальну відповідальність, а отже є сенс говорити про корупційні кримінальні правопорушення та кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією.

Указом Президента України № 584/2019 від 7 серпня 2019 р. «Питання Комісії з питань правової реформи» у складі згаданої комісії створена робоча група з питань розвитку кримінального права, перед якою поставлені завдання щодо підготовки та узагальнення пропозицій стосовно змін до законодавства про кримінальну відповідальність.

Текст підготовленого вказаною робочою групою проекту нового Кримінального кодексу України в редакції станом на 24.12.2021 у ст. 1.3.1. дає наступні значення термінів Кримінального кодексу:

корупційне кримінальне правопорушення – будь-який передбачений цим Кодексом злочин чи проступок, склад якого містить такі обов'язкові ознаки корупції:

а) неправомірна вигода – як предмет або засіб його вчинення та

б) незаконне використання службових повноважень, становища чи пов'язаних з ними можливостей або вплив на дію чи бездіяльність особи, наділеної службовими повноваженнями, становищем чи пов'язаними з ними можливостями, – як спосіб його вчинення;

кримінальне правопорушення, пов'язане з корупцією, – будь-яке передбачене цим Кодексом кримінальне правопорушення:

а) вчинене особою, зазначеною у частині 1 статті 3 Закону України «Про запобігання корупції»;

б) яке порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони чи обмеження,

в) але не містить ознак корупції [6].

Необхідність розробки нормативно-правового акту, який би врегулював питання переліку кримінальних правопорушень віднесених до корупційних та кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією, неодноразово відмічалася в літературі [4, с. 208]. Однак, особливу увагу слід також приділити виокремленню ознак суб'єктів відповідних кримінальних правопорушень, адже як зазначає А. Боровик, серед кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією, виділяються кримінальні правопорушення, передбачені статтями 149, 157, 158, 158–2, 159, 169, 171, 176, 177, 189, 201, 205–1, 206, 206–2, 229, 248, 258–1, 258–4, 298, 298–1, 303, 332, 332–1, 343, 344, 376, 397, 447 КК України, у випадку їх вчинення шляхом використання службовою особою свого становища (влади) [1, с. 65], що свідчить про наявність особливих ознак у спеціального суб'єкта даних кримінальних правопорушень.

Отже, невпорядкованість існуючих підходів до визначення кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією, перешкоджає одночасно і дослідженню суб'єктного складу даних правопорушень, що актуалізує подальші дослідження в даному напрямку.

Список використаних джерел:

1. Боровик А.В. Кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією: проблемні питання поняття та класифікації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Серія Право. Вип. 56. Т. 2. С. 60–65.

2. Михайліченко Т. О. Кримінальні проступки: особливості правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С. 284–290.

3. Політова А. С. Корупційна злочинність в Україні: стан і тенденції. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2016. № 2(74). С. 152–162.

4. Політова А. С. Корупційне кримінальне правопорушення та правопорушення, пов'язане з корупцією: питання неврегульованості. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/19422/1/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%BF%D1%86%D1%8F_%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_2_%D0%92%D0%95%D0%A0%D0%A1%D0%A2%D0%9A%D0%90_p207-210.pdf

5. Про запобігання корупції: Закон України від 14. 10. 2014 р. № 1700-VII. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.

6. Кримінальний кодекс України (проект) станом на 24. 12. 2021 р. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code>

Галицький Даниїл Олександрович

*студент 4-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРАВА СПОЖИВАЧІВ І КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО: ДЕЯКІ ВИХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ознаменування ХХ століття в якості «епохи» або навіть «ери консюмеризму», трансформація сучасного суспільства у т. зв. «суспільство споживання», а також «невгамовна жага» світу до нових речей остаточно утвердили започаткований процес масового перетворення «звичайних людей» на «споживачів» [5]. З огляду на масштаби відповідних подій та зважаючи на нерівне становище означеної категорії осіб порівняно з виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг [12] майже миттєво була сфокусована суттєва увага довкола питань, пов'язаних із забезпеченням їх «інтересів» і «потреб», «бажань» й «прагнень» [1, с. 179].

Консолідованими зусиллями цивілізованих країн все більшого вжитку з-поміж інших поступово набувають поняття «захисту споживачів» [6, с. 4] та їх прав, які надалі також відображаються як на умовно «регіональному» рівні [3], так і в положеннях низки національних законодавств відповідних країн [4]. Із плином часу викли-